

zanimljive događaje i goste, emisije „Mladi za mlade“ i „Vaših 50 minuta“, glazbene emisije, političke izvještaje...

Drugi dio knjige naziva je „Zvijezde istarsko“. Riječ je, kako kaže Đorđević, o „vizionarkama“; za svaku od njih odredila je podnaslov koji ju opisuje. Upoznajemo tako dinamične životne putove ovih „zvijezda“ i „svjedokinja“, čime su se bavile i, iako spisateljica piše kako je možda čudan izbor dama, on je po nama posložen jasno i logično, pa je tako svaki dio Istre suživio s tim ličnostima i oživio te smatramo da je ovo poglavlje kruna knjige i zaključak velikoga središnjeg poglavlja „Svjedokinje vremena“. Philippa Lazea: Polana Illyrica – Ilirska Sapfo, Tereza Recchini: slikarica istarskoga baroka, Carlotta Grisi: kraljica baletnoga romantizma, Giuseppina Martinuzzi: revolucionarka novih obzora, Ada Šestan: pjesnikinja novoga zavičaja, Maria Polla Puecher: sopranistica Politeame Ciscutti, Lina Galli: pjesnikinja istarskoga egzodusa, Ema Bursać: ilustratorica *Čudnovatih zгода šegrta Hlapića*, Dialma Fažo: istarska Isadora Duncan, Ljubica Ivezić: prosvjetarka slobodarskoga duha, Marija Crnobori: istarska *hći*, Alida Valli: *grande damme* talijanskoga filma, Tatjana Arambašin: koliki su je voljeli, njenu Pulu, Breda Urbičeva: kazališna misionarka i, naposljetku, Agneza Urošević: dobar glas daleko se čuje.

Proučavanje uloge žena u povijesti istarskoga društva neizmjereno je značajno za njegovu cjelovitu spoznaju. Ovo vrijedno djelo lako je čitljivo svakome, a čini se da bi trebalo postati uobičajenom literaturom i u školama u sklopu nastave zavičajnosti kako bismo dobili, uz Balotu i ostale, još jednu dimenziju istarske povijesti i kulture.

Filip Zoričić

80 godina košarke u Puli, ur. Mišo Tikvicki, [s. l. (Pula):] Košarkaški savez Istarske županije, [s. a. (2013.),] 60 str.

Knjižica je nastala kao rezultat proslave 80 godina pulske košarke, organizirane 2012. godine. Tekstovi su, osim što vrve zanimljivim detaljima, popraćeni i fotografijama nekadašnjih igrača i ekipa, što im daje dodatnu živost, a čitatelju približuje prošlost. Uvod je napisao Albert Faggian, koji se s nostalgijom sjeća svojih igračkih dana, suigrača i prošlih vremena.

Poglavlje „Povijest pulske košarke“ počinje pričom o nastanku košarkaške igre davne 1890. u Americi te o nastanku ženske košarke dvije godine poslije. Donosi niz zanimljivosti, kao što su podrijetlo naziva, smisao igre, bodovanje i razlike u pravilima između europske i NBA košarke. Košarka je u Pulu stigla s prvom košarkaškom loptom, koja je, najvjerojatnije, donesena iz Italije. Prva igrališta bila su zemljana, označena vapnenim prahom. U tekstu „Košarka u Puli – sport iznad ideologija (1918. – 1947.)“, koji je napisao Igor Jovanović, saznajemo da je košarka u Europu došla tijekom Prvoga svjetskog rata, a donijeli su je i popularizirali američki vojnici. Već 1919. u Joinvilleu de Pont, desetak kilometara od Pariza, održana je „Vojna olimpijada saveznika“ na kojoj je, između ostaloga, održan i prvi međunarodni košarkaški turnir, a sudjelovale su momčadi SAD-a, Francuske i Italije. Košarkaška natjecanja u Pulu dolaze već 1920., kada je ona, kao i cijela Istra, pripala Kraljevini Italiji, a iste godine održano je i prvo košarkaško prvenstvo te zemlje. Druga polovica 1920-ih Puli donosi školska košarkaška prvenstva. U cilju fašizacije istarskoga društva osnivaju se razne društveno-gospodarske, političke, kulturne i sportske ustanove, od kojih su najpoznatije Dopolavoro, Opera Nazionale Balilla (O. N. B.), Avanguardia, Gruppi Universitari Fascisti (G. U. F.) i dr. Košarka je u Italiji imala tri naziva: *palla al cesto*, *pallacanestro* i *basket*. Ovaj posljednji u vrijeme fašizma nije bio popularan s obzirom na to da je fašistički režim „čistio“ talijanski jezik od tuđica. Jovanović navodi da se povijest pulske košarke do 1947. može podijeliti na tri dijela. Prvi je dio od samih početaka kasnih dvadesetih godina do 1934., kada se formiraju prvi srednjoškolski i sveučilišni sportski klubovi. Drugi je od 1934. do 1943. (tj. do kapitulacije Italije), kada se pokreće košarkaško natjecanje Triju Venecija, a tradicionalno se održavaju i školska prvenstva. Treći dio obuhvaća vrijeme od 1945. do 1947., tj. razdoblje anglo-američke vojne prisutnosti, podjele Istre na Zone A i B te velikih političkih i društvenih napetosti. Unatoč tome, košarka se nastavila igrati u Puli, a košarkaški centar bio je Pattinaggio. Osnovana je i sportska udruga USO Pola (Unione Sportiva Operaia). Jovanović u tekstu također iznosi podatke o raznim natjecanjima, susretima, igračima i dr.

Poglavlje „1945. – 1960.“ nije nastavak Jovanovićeva teksta, nego je posve novi članak nepoznatoga autora. Otuda kronološka nepodudarnost, s obzirom na to da Jovanovićev tekst prati razvoj pulske košarke do 1947., kada Pula postaje dijelom Jugoslavije. Međutim, članak koji bi se trebao

nastavljati na Jovanovićev počinje s 1945., tj. od kraja rata i prati prvih 15 poslijeratnih godina pulske košarke. Inače, 1945. – 1960. je vrijeme obnove grada koji je znatno stradao u savezničkim bombardiranjima u ratu, a razdoblje je i dolaska novih stanovnika iz cijele Jugoslavije na mjesto onih koji su tijekom rata ili neposredno nakon njega napustili grad. Tada je osnovano i Društvo za tjelesni odgoj (DTO) Partizan kao krovna sportska udruga, koja je obuhvaćala i košarkašku sekciju. S vremenom je grad s brojnim košarkaškim klubovima postao jako košarkaško središte, nije bilo škole bez košarkaške ekipe koja se nije natjecala u nekom od službenih natjecanja. Problem je bio što u tom razdoblju Pula nije imala nijednu visokoškolsku ustanovu, tako da su naraštaji košarkaša napuštali grad i odlazili na studije u Zagreb, Ljubljanu, Rijeku, Beograd itd., a njihov se aktivni sportski život uglavnom gasio. I tekst o razdoblju 1960. – 1980. napisao je nepoznati autor, a donosi podatke o igračima i klubovima koji u to vrijeme igraju i djeluju. U tekstu se nalazi i podatak da je sezona 1970./1971. bila posljednja sezona igranja košarke na otvorenom. Nakon toga igra se isključivo u dvoranama. Tekst „1980. – 2000. – 2012.“ također donosi podatke o tadašnjim igračima i klubovima. Treba napomenuti da u ovom, kao i u prethodnim poglavljima, možemo naći podatke o pulskim igračima koji su s drugim klubovima izvan Pule i Istre osvajali europske naslove. Uz to, nalazimo i podatke o pulskim reprezentativcima Italije, a poslije i Jugoslavije.

Slijede poglavlja o pojedinim pulskim klubovima koji i danas djeluju (KK Pula 1981, osnovanom 1997., ŽKK Pula, osnovanom 1998., i KK Stoja, koji djeluje od 1976.). Kronološka nelogičnost „pojačana“ je i sljedećim poglavljima, u kojima se prikazuje djelovanje ugaslih klubova KK Šijana (1982. – 1984.) i MNC Pula (1975. – 1987.). Doznajemo da KK Pula 1981 od 2005. organizira Memorijalni košarkaški turnir „Josip Joža Sever“ u spomen na velikana pulske, istarske i hrvatske košarke i da je to bio jedan od najvećih turnira za juniore u ovom dijelu Europe. Ženski košarkaški klub Pula dao je do sada tri kadetske i juniorske reprezentativke Hrvatske. Ekipe Mornaričkoga nastavnog centra (MNC) Pula bila je sastavljena od prvoligaških i drugoligaških igrača, mornara Jugoslavenske ratne mornarice (JRM), koji su u Puli služili vojni rok. Posljednje poglavlje, „Dva velika igrača“, donosi podatke o dvojici Puljana, Željku Jerkovu (1953.) i Vinku Jelovcu (1948.), koji su s reprezentacijom Jugoslavije osvojili niz olimpijskih, svjetskih i europskih odličja.

Ova je knjižica dobar uvod u „cjelovitu i veliku monografiju“ koja je najavljena u pogovoru. Donosi niz vrlo zanimljivih i vrijednih podataka, a uglavnom je pisana u obliku kronološkoga pregleda. Nažalost, nije uređena dovoljno strpljivo, a nije ni lektorirana i korigirana. Nejasno je i autorstvo većine tekstova; samo za uvod i poglavlje „Košarka u Puli – sport iznad ideologija (1918. – 1947.)“ znaju se autori. Ima i tehničkih nedostataka – nisu navedeni mjesto i godina izdanja, nema katalogizacije, kao ni popisa literature ili izvora. Ipak, uzimajući u obzir da je ovo pionirsko djelo i da nije bilo lako prikupiti sve te podatke i fotografije, dobra je najava za pravu monografiju na koju, nadamo se, nećemo dugo čekati. Ovo je prvi korak i pokazatelj velike želje da se napravi cjelovit prikaz povijesti pulske košarke.

Vedran Dukovski

Renato Lorenzin, *Nogometna sjećanja: medulinska nogometna kronika*, Pula: Društvo kulturno umjetničkog stvaralaštva Mendula, 238 str.

Knjiga Renata Lorenzina *Nogometna sjećanja* osobno je promišljanje o razvoju medulinskoga nogometa uz koje autor navodi velik broj podataka o ljudima koji su obilježili društveni i sportski, a posebno nogometni, život Medulina prilažući i brojne fotografije. Autor je numerirao četrnaest poglavlja kronološki sagledavajući prošlost medulinskoga nogometa kroz mandate uprava mjesnoga kluba od samih početaka igranja nogometa u Medulinu dvadesetih godina dvadesetoga stoljeća do 1991. Slijede nenumerirana poglavlja o nogometnoj sezoni 1991./1992., klupskim upravama od 1993. do 1999., zatim od 1999. do 2013., mlađim kategorijama kluba, svim nazivima kluba, njegovim oružarima i blagajnicima, uspjesima medulinskih nogometaša i medulinskim igralištima. Knjiga završava fotogalerijom, popisom igrača i članova uprave od 1923. do 1999. te bilješkom o piscu. Svako poglavlje sadrži popis članova uprave kluba u određenom razdoblju, popise igrača, utakmice kluba, uz obilje fotografija od kojih su neke zaista rijetke pa samim time i vrijedne. Određena poglavlja sadrže i tablice natjecanja u kojima je klub sudjelovao te poneku zanimljivost iz društvenoga života Medulina.

Početak sportskoga života Medulina autor vezuje uz biciklistički klub Puh, prvo sportsko društvo u Medulinu osnovano 1912., koje je organi-